

KISBODAK

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

1 TARTALOMJEGYZÉK

1	TARTALOMJEGYZÉK	2
2	BEVEZETÉS, KÖSZÖNTŐ	3
3	A TELEPÜLÉS BEMUTATÁSA	4
4	ÖRÖKSÉGÜNK.....	10
5	ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA	20
6	AJÁNLÁSOK	27
7	JÓ PÉLDÁK	36
8	JÓ PÉLDÁK	43

„Az építkezés minden polgárnak egyéni joga és magánügye volt, amelybe a városi hatóság nem is kívánt beleszólni, mert nem ismerte fel, mily mértékben érint az közérdeket.

A középkor felfogása szerint a közérdek a telekhatárnál véget ért, s hogy e határon belül hogyan építkeztek, azzal senki sem törődött.

Ennek ellenére a középkori városok utcaképeiben mégis rendet, harmóniát, mértéktartást, egymáshoz való igazodást és ízlést találunk, ami nem jogszabályokból, hanem a középkori polgár gondolkodásából, a közösséghez önként igazodó magatartásból és ösztönös szépérzékből, ízlésből fakadt.”

Borbíró Virgil, 1956

A kézikönyv ehhez kíván segítséget nyújtani. Segítség és iránymutatás ahhoz, hogy a település bemutatásával, az értékek megismertetésével és egy kis útmutató segítségével feltárja az épített és települési környezet szépségét. Követendő példákat mutasson és ösztönzőleg hasson a lakosokra, beköltözőkre, arra inspirálva őket, hogy a településhez illő és léptékében is illeszkedő épületeket hozzanak létre.

A kézikönyv célja, hogy bevezesse az olvasót az építészeti, természeti és táji értékek tárházába, hogy olyan épületet tudjon építeni, ami valódi büszkeséggel töltheti el, egyben illeszkedik a település képéhez, azt ízléssel viszi tovább, értéket ad a település, településképp számára.

A kézikönyvben foglalt ajánlások nem kötelező jellegűek. Nem céljuk az uniformizálás, sőt, éppen ellenkezőleg. Céljuk az értékekre való figyelemfelhívás, az értékek megismertetése, a lehetőségek feltárása. A kézikönyv nem egy merev, lezárt egész, hanem nyílt, folyamatos hozzászólást és változtatást lehetővé tevő kezdeményezés kíván lenni. Ahogy a település története sem befejezett, hanem folyamatosan tovább íródik.

ÁLTALÁNOS TELEPÜLÉSKÉP, TELEPÜLÉSKARAKTER

A település a Szigetköz középső harmadában, a Duna jobb partján található. Megközelíthető a szigetközi 1401-es számú útról Halászi felől Püskin keresztül, vagy Darnózzselinél letérve Lipót, Dunaremete, valamint Püski érintésével. Mosonmagyaróvártól keletre 15 km, Győrtől nyugatra 30 km távolságra, fekszik.

A község területe, teljes egészében árvízveszélyes alacsonyártéri síkság. Tengerszint feletti magassága 111,5-112,0 m között van. A feltöltődő területen völgyhálózat nem maradt fenn. A domborzat a területhasznosítást a talajvízmélység révén befolyásolja, ami már kisebb magasságkülönbség esetén is érezhető. A terület szerkezetileg jelenleg is süllyedő fiatal medencerészlet, amit a Duna hordalékkúpja tölt ki. A területet tagoló fő szerkezeti vonalak a folyók futására merőleges irányban haladnak.

A süllyedéket kitöltő homokos kavicsos rétegek vastagsága 100-250 m. Alattuk a homokos iszapos üledékrétegek 2000 méternél is vastagabbak. Ezek nagy tömegű réteg és talajvizet tartalmaznak. A Duna-meder ma is feltöltődő kavicskészlete kb. 80 millió m³.

A történeti áttekintésből kiderül, hogy Kisbodak nem a középkortól egységesen fejlődő település, hanem többször újratelepített falu. Az újratelepült falut földművesek tették lakhatóvá, a csalitos, bozótos, erdős, vízjárta területek művelhetővé tételével.

Az erdőirtásokon nyert tisztásokon a 12. századtól folyamatosan fejlődött, növekedett a Szigetköz központjában. Az I. és a II. katonai felmérés térképrészletén a Duna melletti település tisztán kivehető, valamint látható a környező településekre, Dunaremetére, Püskire, Halászira, valamint a Darnózsélire vezető utak nyomvonala. Jól látható, hogy Kisbodak egészen az 1850-es évekig organikus fejlődésű, kettős magvú település volt, a dunai árvizek miatt többször „helyet” változtatott. Az 1954-es nagy árvíz teljesen romba döntötte a falut. Kisbodak fő utcája kettős kanyarral szeli át a települést, az első kanyarulatnál háromágú útkereszteződésre jellemző háromszög alakú tér jött létre, mely eredetileg piactér lehetett. A második kanyarnál újabb tér alakult ki, itt ágazik ki belőle a Duna felé vezető út. Később már tisztán kivehető az orsó alakú tér. A település központjában található az 1993-ban épült r.k. templom.

A Kossuth Lajos utca mentén újabb telkek alakultak ki a Pontyos-Örvényesi csatornáig. Itt és a templom környékén nagyobb a teleksűrűség, ami arra enged következtetni, hogy itt lehetett a település múlt századi központja.

Az 1980-as években a hosszanti fésűs beépítés alapján az utcák nyugat felé az Arany János irányában terjeszkedtek, ahol új telkek létesültek. A múlt század végi településszerkezetből a jelenlegi település nem sokat őrzött meg. A településszerkezetet a természetföldrajzi adottságok és a mindenkor közlekedési útvonalak vonalvezetése határozta meg. Kisbodak a magasabban fekvő területekre terjeszkedett az 1954-es árvíz után, az 1980-as évektől északi és nyugati irányban fésűs beépítéssel fejlődött tovább. Az 1990-es évektől az új lakóterületek a község dél-délkeleti részén helyezkednek el oldalhatáron álló családi házas beépítéssel.

Településkép

Kisbodak történeti települése a mai Szabadság utca, Felszabadulás utca, Petőfi Sándor utca és Béke utca vonalában alakult ki.

A hagyományos településszerkezet, telekstruktúra, településkép megtartása érdekében ezen a területen a telekegyesítések, telekosztások tekintetében javasolt megtartani az oldalhatáros beépítési módot és a kialakult telekformákat. Az egész településen jellemzően vegyes az utcakép.

Az 1950-90-es évek épületei is már többféle megoldással épültek zömében cserépfedésű sátor-, nyeregtetős változatú földszintes házak, de néhány manzárdtetős, illetve többszintes lakóépület is megtalálható. Az újabb építésű lakóházak is nagyon eltérőek anyaghasználatban, tömegelrendezésben, szintmagasságban és stílusban is.

A településen megtalálhatóak még a közelmúltban lapos hajlásszögű tetővel létesült, nagy alapterületű, földszintes épületek, ugyanakkor egy-egy mediterrán stílusú és hagyományos nyeregtetős új épület is látható.

A TELEPÜLÉS RÖVID TÖRTÉNETE

Önmagában a „bodak” szláv eredetű szó, jelentése: nádas, sásos, vízínövényekkel teli terület.

Kisbodak történelme szorosan összefonódik a természettel, leginkább a Szigetközt máig formáló Dunával. A folyó áradásai számtalanszor alakították át a környék összes településének, így Kisbodaknak a képét is, a rajta élő emberek életével együtt. A szigetközi ember kényszerűen szokott hozzá a változáshoz, hiszen ahogy a Duna medre változott, úgy költözött ő is egyre-egyre magasabb területre, új falut alapítva régi névvel. Így volt ez Bodak esetében is. Az áradások következtében szépen lassan kettévált a falu: kialakult a mostanra már Szlovákiában, a Csallóközben fekvő Nagybodak (Bodiky) és a Közép-Szigetközben Kisbodak. A Duna és a politika – ha földrajzilag is – szét tudta választani a két települést, azonban ez nem igaz az itt élőkre, akik máig őrzik közös hagyományaikat, emlékeznek a gyökereikre, és szoros kapcsolatot ápolnak egymással.

A települést írásban 1330-ban említik először, mint a Héderváry család birtokát. 1591-ben már Kys Bodakként szerepel, miként ekkor már létezik Nagy Bodak is.

Kisbodak lakossága a XV–XVIII. században főként halászáttal foglalkozott. „Kis pupa, nagy halka” (vagyis „Kevés kenyér, sok hal”.) Kisbodak klasszikus szigetközi halászfalu, a faluképe máig ezt a képet mutatja. Halásza a környékbeli halászokkal együtt ún. bokrokban dolgoztak, egymás között tökéletes munkamegosztásban. (hálókötés, szárítás, teregetés, halfeldolgozás). Bordás (bókonyos) ladikkal járták a vizeket, és az így fogott zsákmányukat Óvár, Győr és Pozsony piacaira hordták. Távolabbi nagyvárosokba már tartósított (sózott, füstölt halat szállítottak). Nem volt ritka zsákmányhal a mára már teljesen eltűnt többszáz kilós viza sem. Kisbodakon a mai napig őrzik a hálókötés és a többi vízi mesterség hagyományát.

A vizes, mocsaras területet a háborúk sokáig elkerülték, mígnem Napóleon élelem után kutató katonái 1809-ben felperzselték a falut. A XIX. században indul fejlődésnek a település. 1828-ban épül fel a falu első iskolája.

A Szigetköz egészére is jellemző volt a külterjes állatgazdálkodás. A pásztorok, juhászok „ridegen” tartották jószágaikat, egész évben a környékbeli szigeteken legeltették őket, és élték az állataikkal együtt a mindennapi életüket. Ha jött az ár, az állatok úszva, a vigyázóik ladikon (vagy szintén úszva) kerestek magasabb szárazon álló területet. A kisbodakiak a libáikat is szigeteken legeltették, teljesen őrizet nélkül hagyva őket. Időnként főleg az asszonyok – „meglátogatták” egy kis takarmánnyal. Kisbodak környékén még a 60-as években is volt ilyen „libasziget” melyet a modern mezőgazdaság megszüntetett.

Sok emléket találni a teknővájó mesterségről is, a faluban és a környékbeli szigeteken több cigány család űzte ezt a nagy szakértelmet igénylő mesterséget. Az aranyászok is a vízi emberek életét élték, és a Szigetközben a mai napig mély kulturális nyomot hagytak. Ladikkal járva a Dunát keresték és mosták az aranyat aranyász szerszámaik segítségével.

Másik ősi szigetközi mesterség volt a hajómolnárság, a gabona vízen úszó malomban történő őrlése. A Dunán és a Mosoni-Dunán számtalan hajómalom volt található, melyek őrlték a

kisalföldi gabonát. Sajnos mára mindegyik működő hajómalom elpusztult (az utolsó a II. világháborúban).

1900-ban Kisbodak lakossága már csaknem 600 fő. A XX. században a fő megélhetési forrás a földművelés és az állattartás, majd az ipari és szolgáltatói foglalkozások válnak meghatározóvá. A Duna 1954. július 15-én Kisbodaknál szakította át a gátat, s döntötte romba a falu házainak nagy részét, árasztotta el a környéket. A település újjáépült, varázslatos hangulatát mindenki megcsodálja, aki erre jár!

A falu egyik híres néprajzi hagyatéka a Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeumban felállított kisbodaki nyakas pajta, amiben lakodalmakat és egyéb multságokat tartottak és tekintélyes méretei miatt az egész falu kényelmesen elfért benne. Másik ilyen emlék a bárki által hozzáférhető helyen állott „köz” kemence, melyben egykoron a falu lakói sütötték a kenyeret. E boglyakemencéket Kisbodakon 2015-ben ismét megépítették, így ismét a falut szolgálják.

A község ma is ápolja népszokásait: a Balázs-jarást, a hagyományos húsvéti locsolkodást, a betlehemezést, a mendikálást, az aprószentek-jarást, a legényavatást és a lakodalmas hagyományokat.

Mint a bevezető sorokban olvasható: a helyi ember mindig együtt élt a Duna szeszélyeivel. Megélhetési forrásul használta, ha pedig jött az ár, menekült, de nem adta fel: mindig újjáépítette a falut. A helyben jellegzetes botlófűzre és – átvitt értelemben – erre az állhatatosságra utal Kisbodak címerének jelmondata: „Lebotolják, újra kihajt”.

4 ÖRÖKSÉGÜNK

A TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ ÉPÍTÉSZETI, MŰEMLÉKI ÉRTÉKEK, TELEPÜLÉSKÉPI JELLEMZŐK

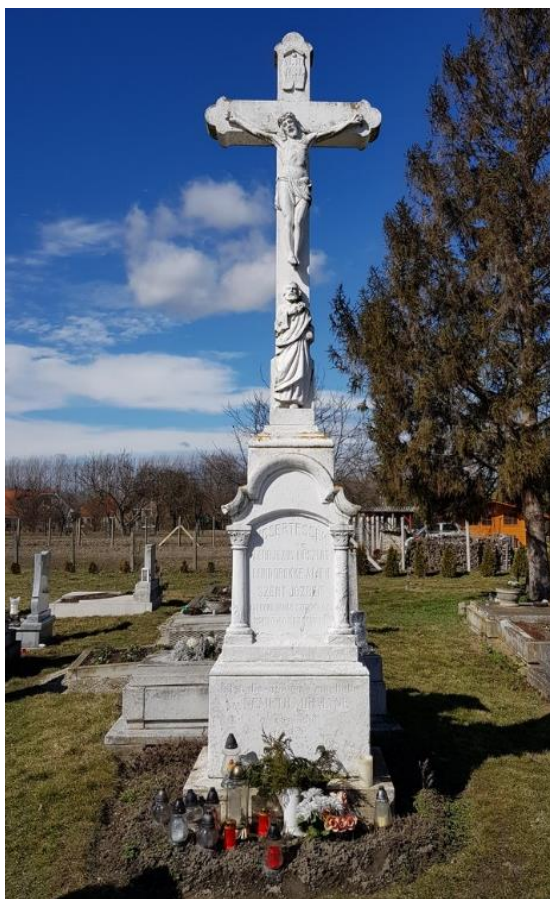
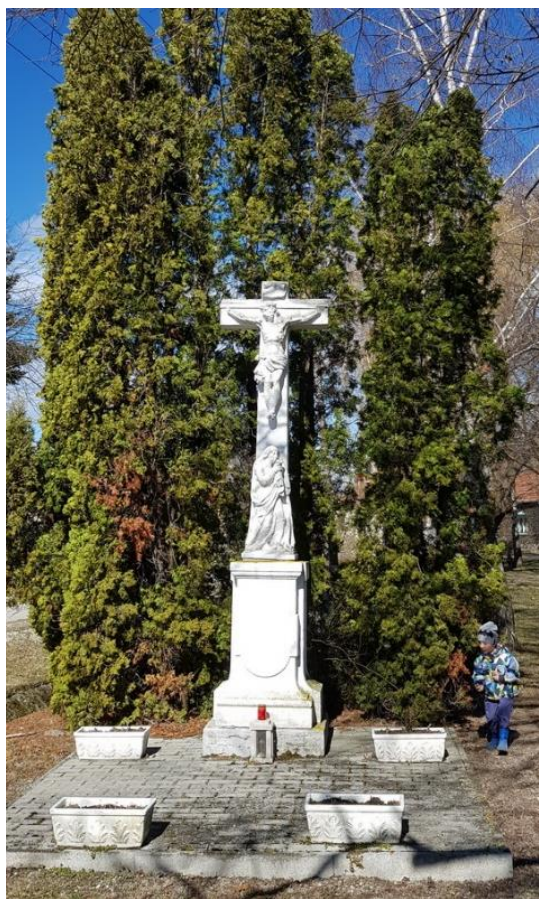
Műemlékek

A nyilvántartás szerint Kisbodak nem rendelkezik műemlékekkel, azonban a rendezési terv számos értéket javasolt helyi védelemmel ellátni.

Helyi védelem

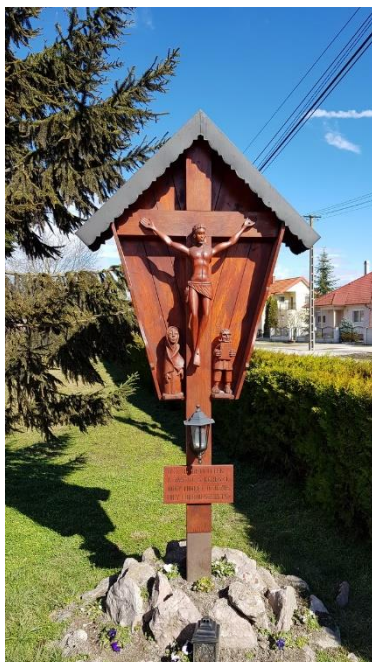
A település élete, idegenforgalma továbbá turisztikai szempontok szerint az alábbi épületeket, építményeket és műtárgyakat javasoljuk helyi védelemre: a Szabadság utca-Felszabadulás utca sarkán lévő modern római katolikus templomot (hrsz.: 15/2), a Petőfi Sándor utca-Felszabadulás utca kereszteződésében lévő századfordulós lakóépületet a kőkerítésével együtt (hrsz.:161), a Szabadság utca – Kis utca sarkán lévő haranglábat, a Felszabadulás utcai elágazásnál lévő fakeresztet a pléhkrisztussal (hrsz.: 142), a Szabadság utcában lévő kőkeresztet (hrsz.: 34), a Petőfi Sándor utcai Temetőben lévő kőkeresztet. (hrsz.:4)

Szagrális emlékek

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TÁJI ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEK

A település területén több helyen található Natura 2000 élőhely védelmi irányelv alapján kijelölt, ezen belül védett ökológiai folyosó terület. Ilyenek a közigazgatási határ északi és keleti oldalán található vízfolyás, a Duna, a Pontyos-Örvényi csatorna és közvetlen környezetük. A védett területek közelsége miatt a természetvédelmi szempontok érvényre juttatására fokozott figyelmet kell fordítani, különös tekintettel a fészkelő- és vándormadarak élőhelyeire, illetve, a vadvonulási vonalak biztosítására.

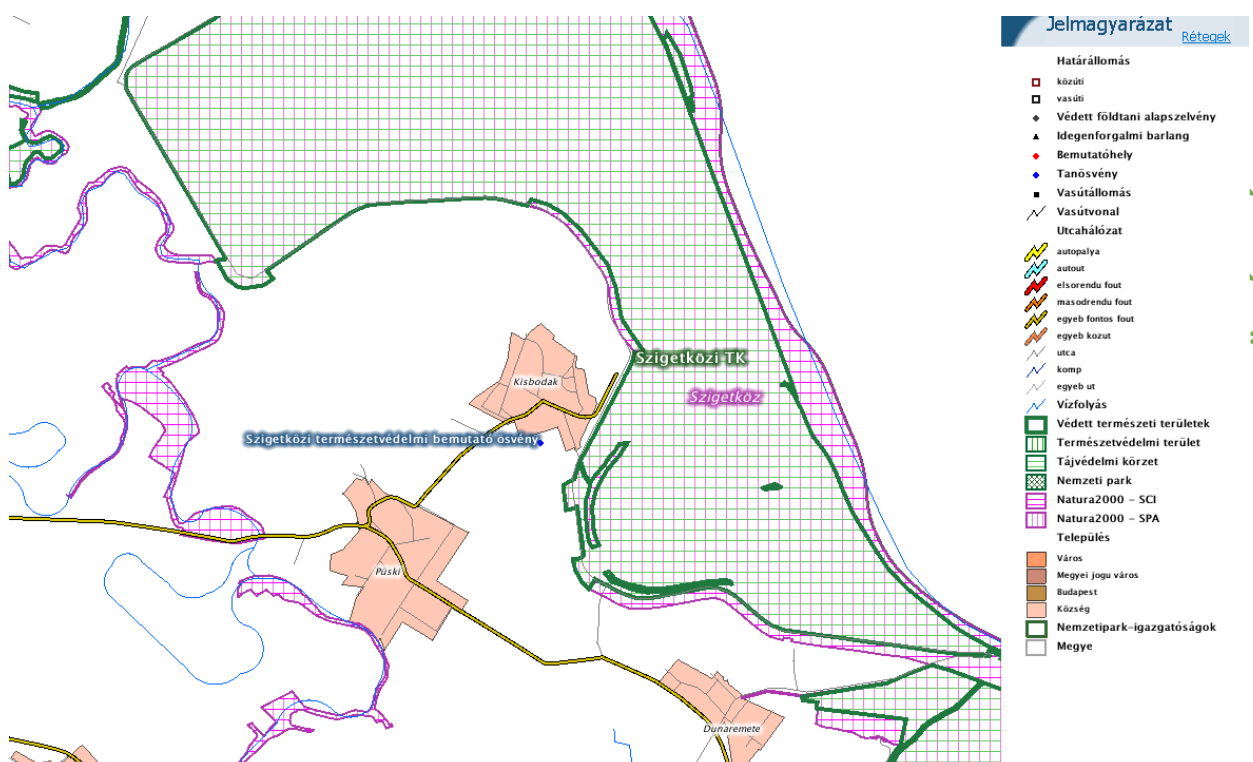
Elsőrendű feladat a meglévő természeti értékek, illetve az erdőterületek védelme, a vízfolyások és azok mentén a meglévő egyedi élőhelyek megőrzése. Tájvédelmi szempontból a meglévő erdők, rétek területének növelése a táj karakterisztikájának megőrzése szempontjából is fontos. A tájfejlesztés feladata a hiányzó helyeken a fásítás pótlása.

Tájhasználati, ökológiai és esztétikai szempontból egyaránt szükséges a meglévő erdők megtartása, illetve területük lehetőség szerinti növelése.

A település teljes egészében árvízveszélyes, alacsonyártéri síkságon fekszik. A földrajzi és domborzati adottságok nagyban meghatározzák a tájhasználat karakterét.

Kisbodak tájtörténetét vizsgálva látható, hogy a település szinte változás nélkül megőrizte eredeti településszerkezetét. A kialakult struktúra megőrzése nagyon fontos feladat.

Megőrzendő, a Szigetközre jellemző értékes természeti elemekben bővelkedik a település. A nádasok, botlófűzesek, holtágak, erdők, és idős fűzfák karakteres tájelemei Kisbodaknak.

A tájhasználat, tájszerkezet alakítására tett javaslataink a következők:

- A szántó területek nagytáblás rendszerét mezsgyékkel kellene megosztani, így egyben az ökológiai hálózat rendszerét is lehet fejleszteni. Ez nem csak tájképi és tájtörténeti intézkedés, hanem a termelés gazdaságosságára is visszahat.
- A korabeli lefűződések környezetében az erdők, vizes élőhelyek megtartása fontos feladat.
- A vizes árkok környezetét mezsgyéként értelmezve, gazdagabb növénytelepítéssel kellene fejleszteni.
- Törekedni kell a termőhelyi adottságokhoz igazodó földhasznosításra, a komplex szemléletű környezet- és tájgazdálkodásra, a környezetet kevésbé terhelő, környezetkímélő gazdálkodási módok alkalmazására. Fontos az erdők vágásérettségi fokának meghosszabbítása, a szálalóvágás előnyben részesítése. Az ártéri területeken a honos fafajú erdők létrehozása.
- A gyepet a természetvédelmi szempontból értékes fajok megőrzése miatt rendszeresen kaszálni vagy legeltetni kell. Az ökológiai és táji szempontból egyaránt értékes rét területeket meg kell őrizni.
- A meglévő erdőterületeket meg kell tartani, a tájidegen fafajokat a természetből ki kell szorítani, fel kell váltani. Az újabb erdők telepítésénél csak honos és a tájra jellemző fafajokat kell ültetni az ökoszisztéma érdekében.
- A tervezett fasorok telepítése a tájban honos fafajokból történjen.
- Az értékes növényzet, öreg, értékes fák és facsoportok helyi védelem alá helyezése fontos feladat.
- Az egyedi tájértékek további felmérése és megőrzése javasolt.
- Az ipari fejlesztések területén védő és takaró fásítás kialakítása szükséges.

Védelemre javasolt természeti értékek

1. **Populus sp. (nyárfasor)**

- Helyszín: hrsz: 020/1, a töltés mentén
- Törzsátmérő: 20-40 cm
- Magasság: 12-14 m
- Egészségi állapot: kiváló

2. **Populus sp. (nyár, 6 db)**

- Helyszín: hrsz: 09/6,
- Törzsátmérő: 40-60 cm
- Magasság: 18-20 m

- Egészségi állapot: kiváló

3. Platanus x acerifolia (közönséges platán)

- Helyszín: hrsz: 09/4
- Törzsátmérő: 70 cm
- Magasság: 18 m
- Egészségi állapot: kielégítő

4. Quercus robur (kocsányos tölgy)

- Helyszín: Szabadság utca
- Törzsátmérő: 60 cm
- Magasság: 16 m
- Egészségi állapot: kiváló

5. Salix alba (fehér fűz)

- Helyszín: hrsz: 053/13,

- Törzsátmérő: 60 cm
- Magasság: 16 m
- Egészségi állapot: kielégítő

6. Platanus x acerifolia (közönséges platán, 2 db)

- Helyszín: hrsz: 226/2, 226/3
- Törzsátmérő: 50 cm
- Magasság: 16-18 m
- Egészségi állapot: kielégítő

7. Tilia cordata (kislevelű hárs) 3 db

- Helyszín: Petőfi Sándor utca (temető)
- Törzsátmérő: 70 cm
- Magasság: 15m
- Egészségi állapot: kiváló

TÁJHASZNÁLAT, TÁJSZERKEZET, TÁJTÖRTÉNET, TÁJKAREKTER BEMUTATÁSA Első Katonai Felmérés (1763-1787)

A település teljes egészében árvízveszélyes, alacsonyártéri síkságon fekszik. A földrajzi és domborzati adottságok nagyban meghatározzák a tájhasználat karakterét. Kisbodak tájtörténetét vizsgálva látható, hogy a település szinte változás nélkül megőrizte eredeti településszerkezetét.

Az 1700-as évek végéig egy két háztól eltekintve egy egyutcás település, melyet nyugattól északi irányban keletig erdők vesznek körül. Kisbodak a kezdetek óta zsákfalú, és Püski irányából közelíthető meg.

Második Katonai Felmérés (1806-1869)

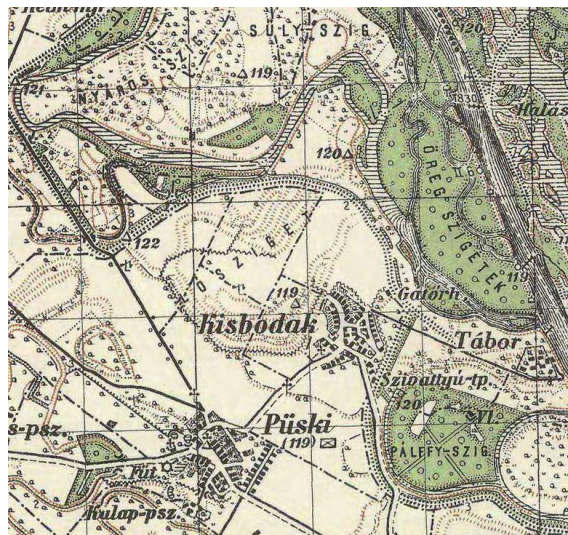
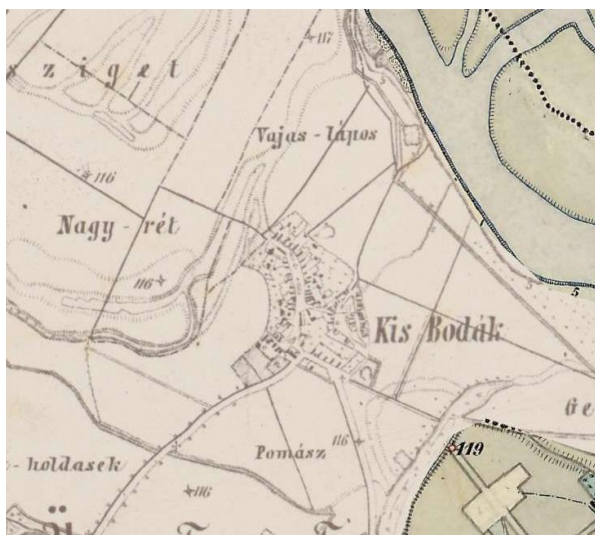
Az 1800-as évekre a mai József Attila utca környékén bővül a település néhány házzal, azonban érdemi fejlődés ekkor még nem tapasztalható. A térképen már jól látható a mai temető helye. A külterületek esetében a települést körülölelő erdőállomány mutat csökkenést. A későbbiekben a már ekkor meglévő utak mentén terjeszkedik a falu déli irányban.

Kataszteri térkép 1857-ből

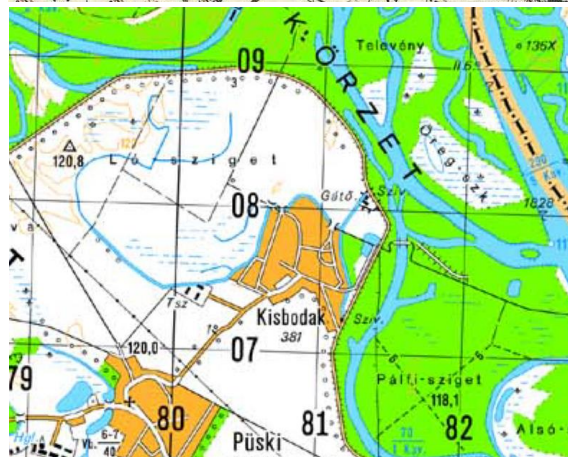
Az 1850-es évekre látványos fejlődés tapasztalható, a mai József Attila – Béke utca környékén, valamint a Felszabadulás út északi oldalán is megjelennek az első épületek. A település követlen környezetében szántók, távolabb erdők találhatók. A település további fejlődése ezen szántók rovására történik.

Harmadik Katonai Felmérés (1869-1887 között), valamint Katonai Felmérés 1941-ből és 1980-ból

A település érdemi fejlődése és mai utcahálózata az 1940-es és 80-as évek között alakult ki. A mai Kossuth Lajos utca és Arany János utcák a Pontyos-Örvényesi csatornáig tölték ki a település belterületének határát. További fejlődés legegyszerűbben dél felé, Püski irányába lehetséges.

Az előző fejezetekben bemutatott általános településkép, településkarakter, a meghatározó táji és természeti értékek, építészeti, településképi jellemzők, területhasználatok alapján Kisbodak területén az alábbi eltérő karakterű területeket határoltuk le.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ JELLEMZŐEN LAKÓTERÜLETI FUNKCIÓJÚ BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK a térképen korall színnel jelölt területek

Kisbodakon jellemzően oldalhatáron álló beépítés alakult ki. Elvértve látható szabadon álló vagy ikres beépítés.

Az igazán hosszú és keskeny hagyományos telekstruktúra csak a Szabadság utcában maradt meg, de itt is számos helyen már megosztásra kerültek. Így épült be a Kossuth Lajos utca keleti oldala is, jellemzően kockaházakkal és a 80-as évektől zömében földszint plusz beépített cserépfedésű sátor-, nyeregtetős változatú tetőteres épületekkel.

A település fejlődése szempontjából van lehetőség a változatosabb anyaghasználatú, tömegelrendezésű szintmagasságú lakóházak építésére a Petőfi Sándor utca Püski felé irányuló bevezető szakaszán a település délnyugati részén, illetve a rendezési terven jelölt újabb beépítésű területeken.

A településen megtalálhatóak még a közelmúltban lapos hajlásszögű tetővel létesült, nagy alapterületű, földszintes épületek, ugyanakkor egy-egy mediterrán stílusú és hagyományos nyeregtetős új épület is látható.

A területen védendő és megtartandó érték az utcahálózat, az utcák vonalvezetése, szélessége vagy adott esetben keskeny mivolta, a kialakult teresedések, tölcseres kiszélesedések, az előkert nélküli beépítések jellege és a telekstruktúra.

A jövőben kerülendő a hagyományos és kialakult épületmagasságoktól, párkánymagasságoktól kirívóan elütő, az utcák ritmusát megbontó épületek megjelenése.

Fontos az épületterányok, nyílásosztások, hagyományos anyaghasználat, színvilág megőrzése. Megvédendő az utcák, lakóépületek ritmusa ezért kerülendő a telkek utcafronti összevonása.

A házak felújítása esetén törekedjünk eredeti tömegük és anyaghasználatuk, és a régi épületek nívós, jellegzetes részletképzései: a tornácok, párkányok, fa anyagú, hagyományos osztású ablakok, nyíláskeretek, kerítések megtartására.

Törekedjünk új építés esetén is a hagyományos anyagok és felületképzések (vakolat, kő, fa,) és világos színek (fehér, drapp, vajsínű, terrakotta stb.) használatára.

Az épületek mellett ugyanilyen hangsúlyos utcaképi elem a kialakult tömör falazott vagy rakott kőből készült kerítés és tömör fém vagy fa kapu, amelyek megőrzése vagy újbóli felépítése kiemelten fontos a lakóterületen.

Végül elengedhetetlen és megőrzendő utcaképi elem a házak előtti, gondozott zöldterület.

A település többi utcájában (újabb beépítésű utcák) jellemző településképi elem a keskenyebb 10, maximum 12 méteres szabályozási szélességű keskeny utcák, az oldalhatáros beépítés, letisztult tömegű és anyaghasználatú házak és az áttört, lábazat nélküli vagy lábazatos lécs és ízlésesen díszes kovácsoltvas kerítés, amely tendencia a továbbiakban is követendő.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ JELLEMZŐEN GAZDASÁGI ÉS KÜLÖNLEGES FUNKCIÓJÚ BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK a térképen szürkével jelölt területek

Az ipari gazdasági, kereskedelmi gazdasági jellegű területek, továbbá különleges területek, rekreációs területek, majorok stb. esetében az átalakulást, valamint új beépítésre szánt területek kialakulását, nagyobb sűrűségű, magasságú épületállomány megjelenését nem lehet és nem is kell megakadályozni, hiszen ez a lakosság megváltozott életmódjának, igényeinek ill. a település gazdasági fejlődésének természetes következménye.

A jövőre nézve cél, hogy fenti területek beépítéseinél a telkek mérete és a beépítés módja a funkcióhoz (üzemi, gazdasági, rekreációs stb) igazodjon. Az épületek aránya, részletei és anyaghasználata a funkciót tükrözze.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ IDEGENFORGALMI BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK a térképen narancsszínnel jelölt területek

A beépítésre nem szánt idegenforgalmi területen a Szigetköz természeti értékeit, biológiai sokféleségét bemutató **erdei iskolát** szeretne a település létrehozni. E fejlesztési elképzelés szinkronban van a már megvalósítási szakaszban lévő, kisbodaki „Ezer Sziget Háza” Természetismereti és Vízituristicai Központ munkacím alatt futó projekttel. (Projekt azonosítószám: TOP-1.2.1-15-GM1-2016-00015) A 050/2 hrsz-on álló, elhagyott gátórház épületében olyan oktató hely kerül kialakításra, ahol a „Bejárható Magyarország” kerettanterv vízi orientációs tanmenetének alkalmazásával szeretnék meg a helyi és környékbeli iskolásokkal a vízi világot. Fontos, hogy erősödjön a fiatalok identitása, vonzódása a környezethez, és a Dunát ismerő, szerető generáció nőjön fel. A gátórház és udvara alkalmas arra, hogy ott több funkciós közösségi tér jöjjön létre. A pályázati forrásból oktatóterem, kutatószoba, turisztikai információs pontként is funkcionáló ajándékbolt, a helyi sportegyesület számára pedig öltöző, tusoló kap helyet az épületben. További forrásoktól függően tervezett egy úgynevezett *Vízi értékőrző múzeum* létrehozása is. Itt helytörténeti gyűjtemény interaktív feldolgozásával lesz bemutatható Kisbodak tágabb környezete, a Szigetköz és Csallóköz múltja, élete, néprajza és hagyományai. Kiemelkedő szerepet kapnak majd a helyben jellegzetes népi mesterségek: halászat, pákászat, hajómolnárság, aranymosás, szigeti állattartás. A csónakház pedig a vízi eszközök biztonságos tárolását, karbantartását fogja lehetővé tenni. A vízi sportfoglalkozásokon az elméleti felkészítés az épület felső szintjén létrehozandó oktatóteremben, a gyakorlati képzés pedig a Duna kisbodaki mellékágrendszerében valósul meg. A sportolás mellett a tanítás, nevelés is fontos cél. Minden, az élővizek ismeretével kapcsolatos tudást át kell adni a tanulóknak: úgymint a vízi eszközök használata, vízi KRESZ, vízrajzi ismeretek, árvízvédekezés, horgászat, környezet- és természetvédelem.

A terület mocsaras, fásult és rétekkel borított része természetismereti bemutatóhelyként szolgálhat. Itt **tanösvény** létrehozásával tervezett bemutatni a táj sokféleségét, biológiai értékeit, flóráját, faunáját.

Az erdősült terület a közép-hosszútávú fejlesztési tervek között szerepel. A kisbodaki boglyakemencéket a falu 2015-ben újraépítette. Az országosan is egyedülálló kemencesor nemcsak turisztikai látványosság, hanem hangulatos és autentikus használati eszköz, a falu legfontosabb eseményének, a Kemence-napnak a színhelye. A kemencék közelében, a jelzett területen kaphat helyet a híres **kisbodaki Szunyogh-pajta**. Az építmény már nem Kisbodakon, hanem a Szentendrei Szabadtéri Múzeum területén áll, mint az ország leghíresebb, rendezvénypajtája. Ezt szeretnénk a jövőben újra felépíteni Kisbodakon, teret adva a helyi közösség és vendégeink autentikus rendezvényeihez: hagyományos paraszti lakodalmak, népi ünnepek. Százalékosan nagy beépítést e fejlesztési elképzelés sem igényel. A használat során az önkormányzat megköveteli a figyelmes tájhasználatot, lehetőség szerint ökológiai lábnyom hagyása nélkül.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

Kisbodak teljes közigazgatási terület tájképvédelemmel érintett terület, továbbá a külterület 90%-a ökológiai szempontból értékes terület, azaz természeti területek, természetközeli területek, érzékeny természeti területek, Natura 2000 területek, országos ökológia hálózat övezetei közül magterület, ökológiai folyosó és puffertérület, egyedi táji értékek, Országos jelentőségű védett természeti területet (Szigetközi Tájvédelmi Körzet).

Ezek azok a területek, amelyeken a jövőben nem lenne kívánatos nagyobb épületállomány megjelenése, ill. tájképet romboló vezetékek, adótoronyok stb. megjelenése.

A kialakult tájhasználat azonban szervesen kapcsolódik a település történetéhez, történelméhez, közrejátszik a helyiek identitásának kialakulásában, erősítésében. Nem lehet tehát cél teljesen kizárni a külterületekről egy-egy laza, szellős beépítésű lovardát, üdülőépületet, sport-szabadidős létesítményt, mezőgazdasági építményt, erdészházat vagy egy-egy vadászházat.

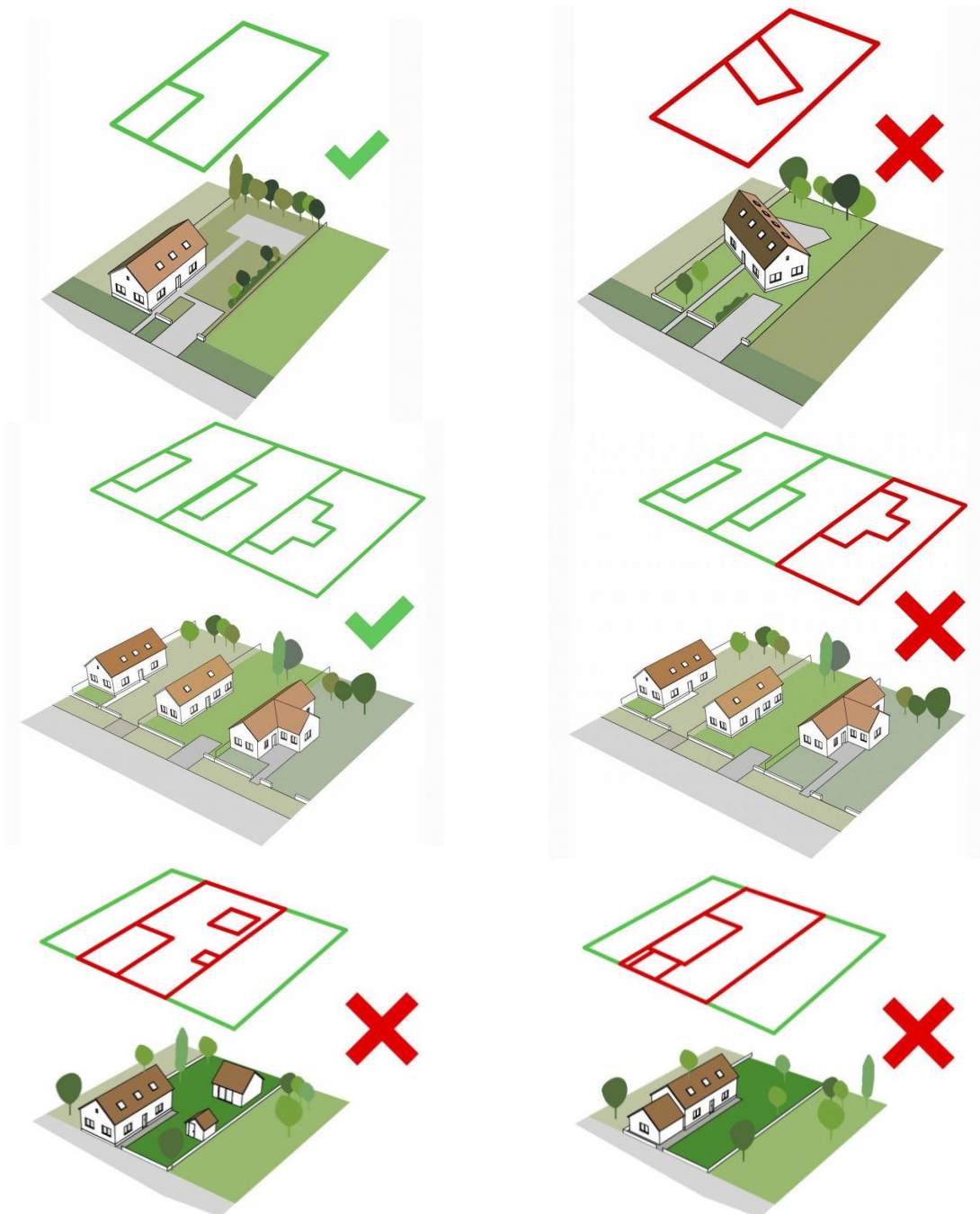

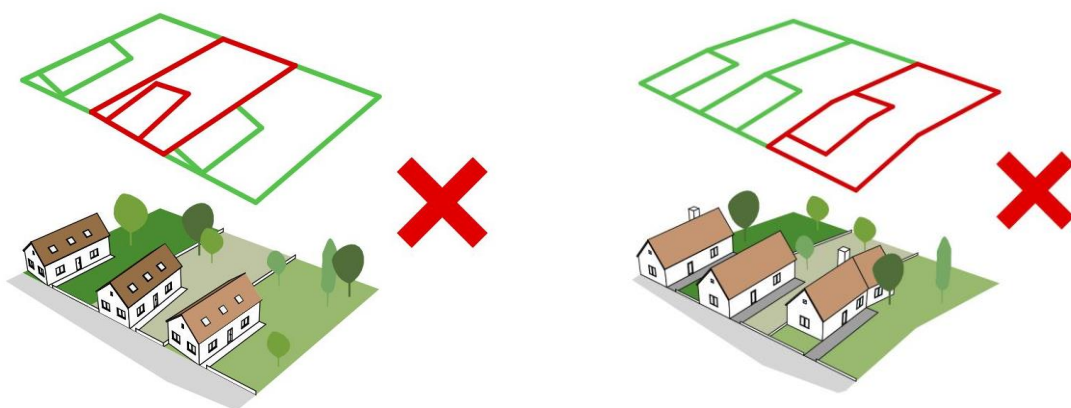

Ezekon a területeken azonban az épületek kialakításának fő szempontjai a terephez való illeszkedés, a lehetőleg egyszintes kialakítás, egyszerű tömegformálás, természetes, természetes anyagok és színek használata legyenek.

A TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK, VALAMINT ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

ÉPÜLETEK ELHELYEZÉSE, TELEPÍTÉS

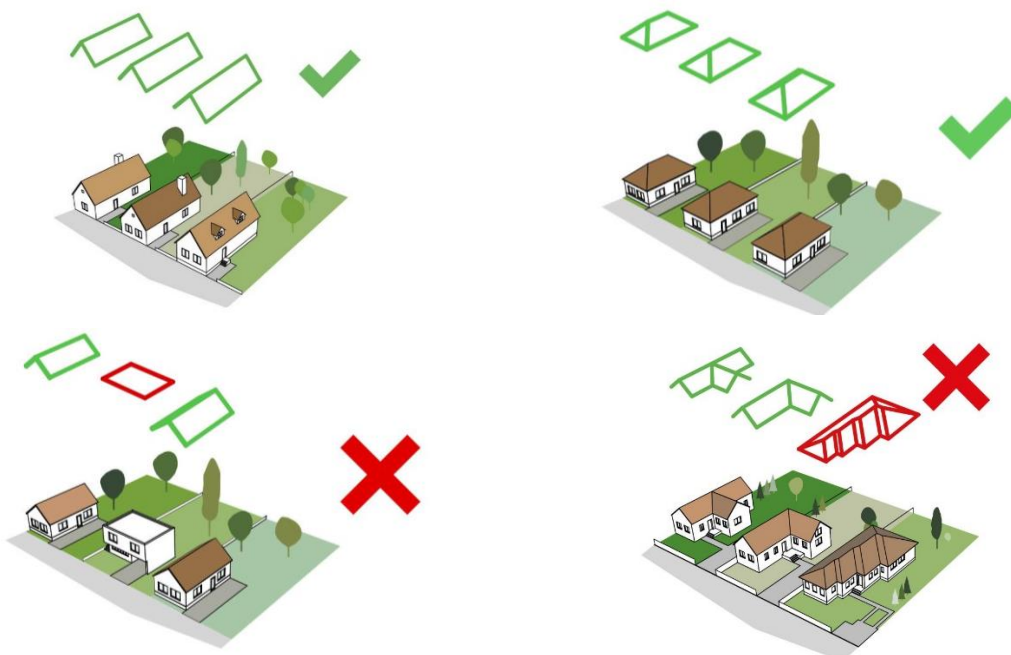

ÉPÜLETEK MAGASSÁGA

A település területén a jelenleg földszintes, földszint + tetőteres épületek egyaránt megtalálhatóak. Az itt építendő épületek esetében törekedni kell az egymással harmonizáló épületmagasság kialakítására. Többszintes tetőtér kialakítása nem megengedett.

TETŐK KIALAKÍTÁSA, TETŐFORMA

A település területén kizárólag magastetős épületek találhatóak. A tetőformák általában egyszerűek. Az egységes településképp megőrzése érdekében alacsony hajlásszögű (mediterrán) vagy nagyon magas hajlásszögű (alpesi) épületek megjelenése, valamint manzárdtető kialakítása nem kívánatos. A tető hajlásszögét 30° - 45° között javasolt

meghatározni. Az utcaképek tekintetében az egyes épületek átépítésénél az utcára jellemző tetőgerinc irány, eresztforma követése javasolt. Kerülendő a túltagolt tetők alkalmazása és elvárás a környezetben kialakult rendhez történő alkalmazkodás.

Az épületeken az égetett agyagcserép fedés javasolt. Kerülendő a műantikolt vagy egyéb, nem természetes színű cserepek vagy cseréptől eltérő egyéb héjazatok (múpala, bitumenzsindely stb.) alkalmazása. A feltűnő, kirívó színhasználat (pl. zöld vagy kék, lila cserép) szintén nem megengedhető.

HOMLOKZAT KIALAKÍTÁSA, ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNEZÉS

Az épületek homlokzatának, oromfalának, tűzfalának kialakításánál a területen hagyományos vakolt architektúra alkalmazása javasolt. Kerülendő a homlokzat túlzott - kővel, fával történő – burkolása, főként, ha az nem építészeti indokolt helyen és szerkezetként, hanem csak öncélú díszítőelemként jelenik meg. A homlokzati felületek és nyílászárók színei esetében kerülni kell a túlzottan élénk vagy túlzottan sötét, a műanyagbázisú festékek és vakolatok elterjedésével lehetővé vált színek (lila, kék, piros...) használatát és a környezethez alkalmazkodó természetes földszíneket kell előnyben részesíteni. Egy adott épületen nem ajánlott háromnál több eltérő szín vagy háromnál több árnyalat alkalmazása.

Természetes anyag (kő-, téгла-, illetve faburkolat) homlokzati felületként történő alkalmazása esetén vakolt homlokzati felület(rész) színezése során általában csak két, egymással és a természetes anyaggal harmonizáló szín, vagy egy szín legfeljebb két árnyalata alkalmazható.

Új épület létesítése esetén a környező épületek anyaghasználatából célszerű kiindulni. Ez azonban nem zárja ki újabb, lehetőleg természetes anyagok, illetve kortárs anyagok (fa,

rozsdamentes acél, üveg stb.) használatát sem, amennyiben azok erősítik az építészeti koncepciót, es harmonikusan illeszkednek a környezetbe.

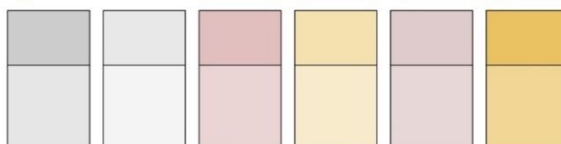
A lábazatok esetében kerülendő a ragasztott, csempeszerű utánzatok alkalmazása. Előtérbe kell helyezni a hagyományos kő, téglá vagy vakolt lábazatokat.

A nyílászárók esetében kerülni kell a túl sok osztással kialakított vagy fekvő téglalap arányú nyílászárók alkalmazását. A területen lehetőség szerint kerülni kell az utólagosan beépített látszó redőnytokok megjelenését.

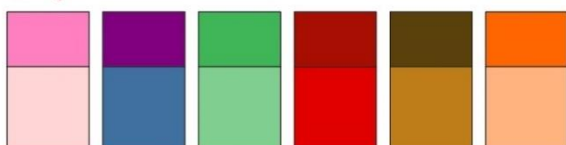
✓ Nyílászárókra javasolt színvariációk

✓ Homlokzatra javasolt színvariációk

✗ Nyílászárókra nem javasolt színvariációk

✗ Homlokzatra nem javasolt színvariációk

A példaként feltüntetett színekombinációk az árnyalatok jellegét illusztrálja, természetesen más színekkel is bővíthető!

KÖZTERÜLETEK KIALAKÍTÁSA

A közterületek kialakítása, gondozottsága Kisbodakon példa értékű.

Köztudott, hogy a zöldfelületek, zöldterületek megléte vagy hiánya alapvetően befolyásolja egy település imázsát, hangulatát, megítélését. A településkép alakításában nagy szerepe van az utcák, járdák, terek burkolatának, az utcabútoroknak, a közvilágítás, közművek oszlopai kialakításának, minőségének, a zöldfelületeknek, növényzetnek. Különösen nagy gondot kell tehát fordítani a parkok, közterületek növényzetére, a növényfajok kiválasztására, az alkalmazásra kerülő utcabútorokra (kerékpártároló, pad, játszótéri elemek, padok, lámpatestek stb..).

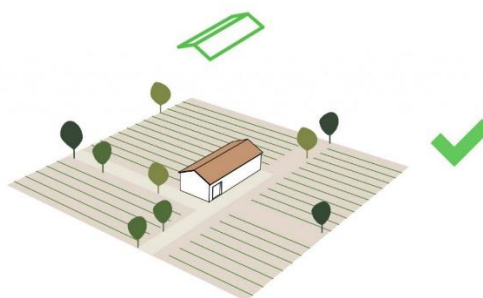
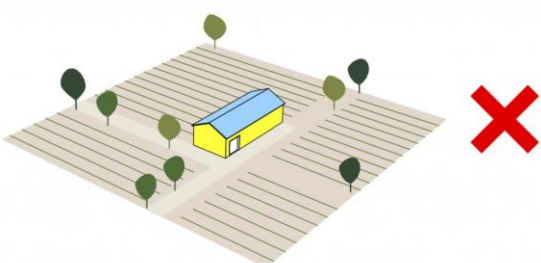
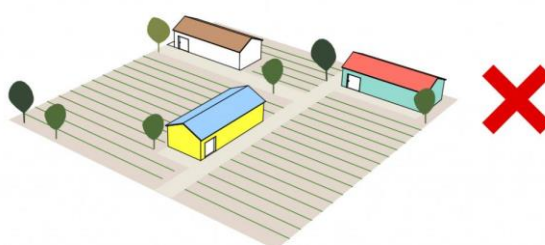
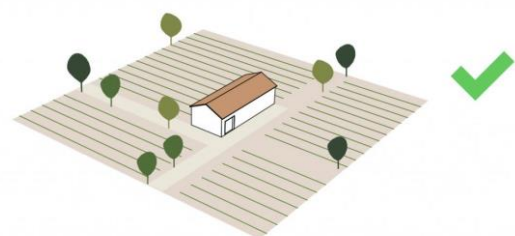
Az utcaképeket rendkívül pozitívan befolyásolják az utakat kísérő fasorok. Fontos lenne, hogy minden utca esetében gondot fordítsanak megfelelő fásítás kialakítására és pótlására.

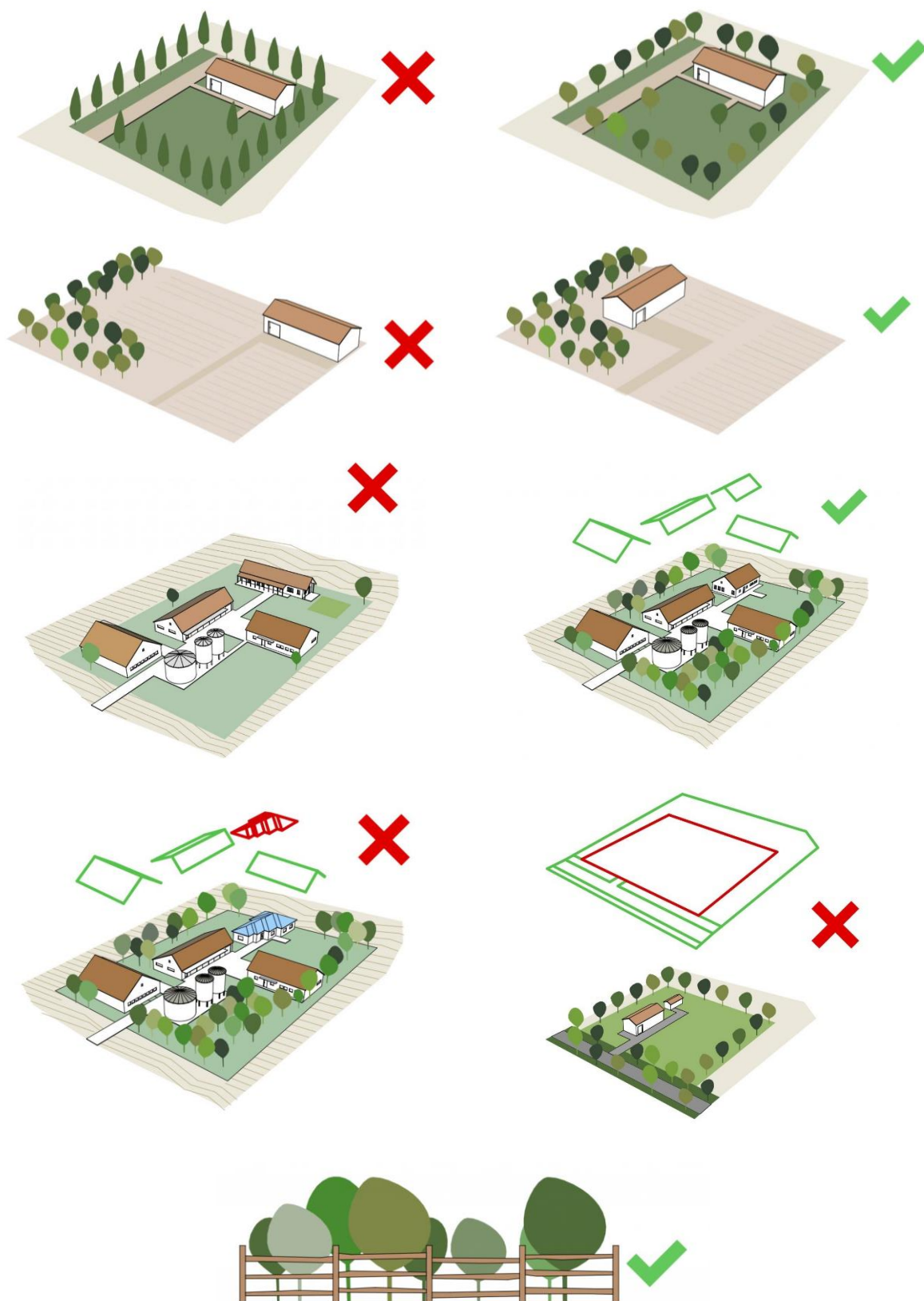

TÁJRENDEZÉSI, TÁJVÉDELMI JAVASLATOK A BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEKRE

Az épületek kialakításának fő szempontjai: a terephez való illeszkedés, lehetőleg egyszintes kialakítás, egyszerű tömegformálás, természetes, természetes anyagok és színek használata.

A területen kerülendő a tájidegen fafajok, cserjék telepítése.

Külterületen a táj sokszínűségét adó természetközeli élőhelyek az erdők, rétek, legelők fenntartása kiemelten fontos feladat. Meg kell őrizni azok érintetlenségét.

Törekedni kell arra, hogy a gyepek az erdőterületek, rétek területei ne csökkenjenek.

A tájhasznosítás és a természeti értékek felhasználása során meg kell őrizni a tájak természetes és természetközeli állapotát, továbbá gondoskodni kell a tájak esztétikai adottságait és a jellegét meghatározó természeti értékek, természeti rendszerek és az egyedi tájértékek fennmaradásáról.

A történelmileg kialakult természetkímélő hasznosítási módok figyelembevételével biztosítani kell a természeti terület használata és fejlesztése során a táj jellegének, esztétikai, természeti értékeinek, a tájakra jellemző természeti rendszereknek és egyedi tájértékeknek a megóvását.

Az esetleges külterületi fejlesztések során törekedni kell arra, hogy az újabb fejlesztési területek a már meglévő hasonló funkciójú területek közelében helyezkedjenek el, mert így a természet közeli területek kevésbé lesznek az esetleg káros hatások által érintve. Az új fejlesztési területek kialakítása, meglévő területek fejlesztése során kötelező telken belüli védőfásítással, védőerdők telepítésével kívánatos elősegíteni a fejlesztések tájba illesztését.

Az épületek színhasználata tekintetében nem kívánatos a rikító, harsány színek alkalmazása.

A szántók, rétek területén különös gondot kell fordítani vizuális környezetszennyezés elkerülésére. Ezeken a területeken nem kívánatos a tájat elcsúfító mobil konténerek, lakókocsok kihelyezése, 'bódé' jellegű építmények megjelenése.

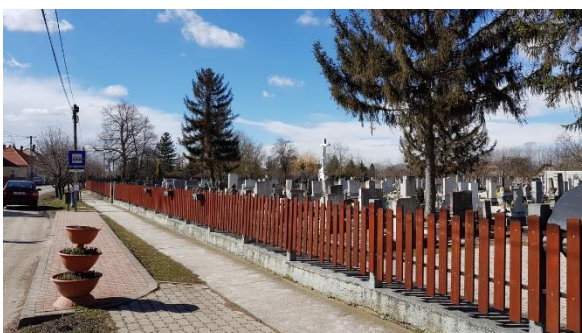
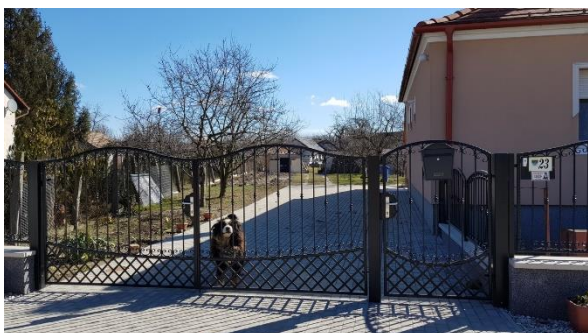
ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK

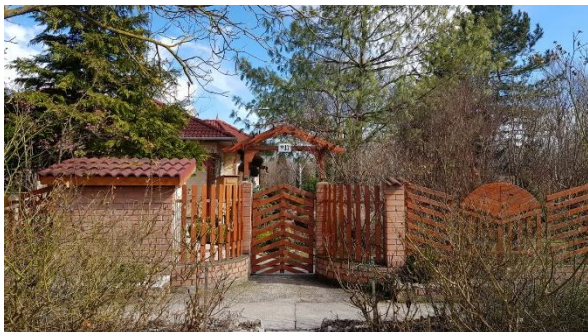
Kortárs épületek

Kerítések

Épület részletek

Növényzet telepítés, parkosítás

SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK, REKLÁMHORDOZÓK, EGYÉB MŰSZAKI
BERENDEZÉSEK

IMPRESSZUM

KISBODAK KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

www.kisbodak.hu

9234 KISBODAK, Felszabadulás u. 1.

Telefon: 96/215-506

Polgármester: Timár Gábor

polgarmester@kisbodak.hu

Főépítész: Gyárfás Henriett

gyarfas.heni@gmail.com

SZERKESZTETTE: Szabó Roland, Tér-Háló Terra Kft.

SZOVEG: Szabó Roland

FOTO: Szabó Roland

Kisbodak, 2018.